

Úmluva o omezení případů bezdomovectví

Konference Organizace spojených národů o budoucím vyloučení nebo omezení počtu osob bez státní příslušnosti, srpen 1961

Smluvní státy,
jednající na základě rezoluce 896 (IX), schválené Valným shromážděním Organizace spojených národů 4. prosince 1954,
považující za žádoucí, aby se počet osob bez státní příslušnosti snižoval na základě mezinárodní smlouvy,
se dohodly takto:

Článek 1

1. Členský stát zajistí nabytí svého občanství osobě narozené na jeho území, která by jinak byla bez státní příslušnosti. Toto občanství se nabude:

- (a) ze zákona při narození, nebo
- (b) na žádost, kterou způsobem stanoveným vnitrostátním právem příslušnému orgánu podá dotyčná osoba nebo která bude podána jejím jménem. S výhradou ustanovení odstavce 2 tohoto článku nelze takovou žádost zamítnout.

Smluvní stát, který stanoví, že jeho občanství se nabývá podle bodu (b) tohoto odstavce, může rovněž stanovit, že jeho občanství se nabude ze zákona ve věku a za podmínek, stanovených vnitrostátním právem.

2. Smluvní stát může udělení svého občanství podle bodu (b) odstavce 1 tohoto článku vázat na jednu nebo více z těchto podmínek:

- (a) že žádost je podána v době, kterou smluvní stát stanoví a která nezačne později než ve věku osmnácti let a neskončí dříve než ve věku dvaceti jednoho roku, aby se ovšem příslušné osobě poskytl alespoň jeden rok, během kterého může sama žádost podat, aniž by k tomu musela získat způsobilost;
- (b) že dotyčná osoba na území smluvního státu obvykle sídlila po dobu, kterou tento stát stanoví a která nepřevyšuje pět let bezprostředně předcházejících podání žádosti ani deset let vůbec;

- (c) že dotyčná osoba nebyla odsouzena za trestný čin proti bezpečnosti státu ani nebyla odsouzena k trestu odnětí svobody na pět let nebo více na základě obvinění ze spáchání trestného činu;
- (d) že dotyčná osoba vždy byla bez státní příslušnosti.

3. Bez ohledu na ustanovení odstavců 1 (b) a 2 tohoto článku manželské dítě, které se narodilo na území smluvního státu a jehož matka má občanství tohoto státu, nabude toto občanství při narození, bylo-li by jinak bez státní příslušnosti.

4. Smluvní stát udělí své občanství osobě, která by jinak byla bez státní příslušnosti a občanství smluvního státu, na jehož území se narodila, nemůže získat, protože překročila věk pro podání své žádosti nebo nevyhověla požadovaným podmínkám pobytu, byl-li jeden z jejích rodičů v době, kdy se narodila, občanem smluvního státu výše na prvním místě uvedeného. Nebyli-li její rodiče v době, kdy se narodila, občany téhož státu, řeší otázku, zda by se občanství dotyčné osoby mělo řídit občanstvím otce nebo občanstvím matky, vnitrostátní právo tohoto smluvního státu. Vyžaduje-li se, aby se o toto občanství žádalo, bude žádost u příslušného orgánu podána žadatelem nebo jeho jménem způsobem stanoveným vnitrostátním právem. S výhradou ustanovení odstavce 5 tohoto článku se tato žádost nezamítne.

5. Smluvní stát může udělení svého občanství podle ustanovení odstavce 4 tohoto článku vázat na jednu nebo více z těchto podmínek:

- (a) že žádost je podána dříve, než žadatel dosáhne věku, který stanoví smluvní stát a který není nižší než dvacet tři let;
- (b) že dotyčná osoba na území smluvního státu obvykle sídlila po dobu podání žádosti bezprostředně předcházející, kterou tento stát stanoví a která nepřesáhne tři roky;
- (c) že dotyčná osoba vždy byla bez státní příslušnosti.

Článek 2

Nalezenec nalezený na území smluvního státu bude považován, nebude-li dokázán opak, za narozeného na tomto území rodičům, majícím občanství tohoto státu.

Článek 3

Pro účely stanovení povinností smluvních států podle této Úmluvy se má za to, že k narození na lodi nebo v letadle došlo na území státu, jehož vlajku loď nese nebo na území státu, ve kterém je letadlo registrováno.

Článek 4

1. Smluvní stát udělí své občanství osobě na území smluvního státu nenarozené, která by jinak byla bez státní příslušnosti, byl-li jeden z jejích rodičů v době, kdy se narodila, občanem tohoto státu. Nebyli-li její rodiče v době, kdy se narodila, občany téhož státu, řeší otázku, zda by se občanství dotyčné osoby mělo řídit občanstvím otce nebo občanstvím matky, vnitrostátní právo tohoto smluvního státu. Občanství udělované podle ustanovení tohoto odstavce se udělí:

- (a) při narození ze zákona, nebo
- (b) na žádost, kterou způsobem stanoveným vnitrostátním právem příslušnému orgánu podá dotyčná osoba nebo která bude podána jejím jménem. S výhradou ustanovení odstavce 2 tohoto článku nelze takovou žádost zamítnout.

2. Smluvní stát může udělení svého občanství podle ustanovení odstavce 1 tohoto článku vázat na jednu nebo více z těchto podmínek:

- (a) že žádost je podána dříve, než žadatel dosáhne věku, který smluvní stát stanoví a který nebude nižší než dvacet tři let;
- (b) že dotyčná osoba na území smluvního státu obvykle sídlila po dobu podání žádosti bezprostředně předcházející, kterou tento stát stanoví a která nepřevyšší tři roky;
- (c) že dotyčná osoba nebyla odsouzena za trestný čin proti bezpečnosti státu;
- (d) že dotyčná osoba vždy byla bez státní příslušnosti.

Článek 5

1. Stanoví-li právo smluvního státu, že občanství se pozbývá v důsledku jakékoli změny osobního statusu osoby, jako je např. manželství, zánik manželství, uznání dítěte za manželské, uznání rodičovství nebo osvojení, bude toto pozbytí podmíněno existencí nebo nabytím jiného občanství.

2. Pozbývá-li nemanželské dítě podle práva smluvního státu občanství tohoto státu v důsledku uznání rodičovství, umožní se mu znovu toto občanství nabýt na základě písemné žádosti u příslušného orgánu; podmínky, které se na tuto žádost vztahují, nebudou přísnější než ty, které stanoví odstavec 2 článku 1 této Úmluvy.

Článek 6

Stanoví-li právo smluvního státu, že jeho občanství pozbývá manžel nebo děti osoby v důsledku toho, že tato osoba tohoto občanství pozbyla nebo ho byla zbavena, bude toto pozbytí podmíněno existencí nebo nabytím jiného občanství.

Článek 7

1.

- (a) Umožňuje-li právo smluvního státu se občanství vzdát, nepovede toto vzdání se ke ztrátě občanství, pokud dotyčná osoba nemá nebo nenabude občanství jiné.
- (b) Ustanovení bodu (a) tohoto odstavce se nepoužije, bylo-li by jeho použití v rozporu se zásadami stanovenými v článcích 13 a 14 Všeobecné deklarace lidských práv, schválené 10. prosince 1948 Valným shromážděním Organizace spojených národů.

2. Občan smluvního státu, usilující o naturalizaci v cizí zemi, nepozbude svého občanství, pokud nenabyl občanství této cizí země nebo ujištění, že ho nabude.

3. S výhradou ustanovení odstavců 4 a 5 tohoto článku občan smluvního státu svého občanství nepozbude a nestane se tak osobou bez státní příslušnosti proto, že odcestoval, má bydliště v zahraničí, nepřihlásil se nebo z jiných podobných důvodů.

4. Naturalizovaná osoba může svého občanství pozbyt proto, že po dobu, kterou stanoví právo dotyčného smluvního státu a která nebude kratší než nepřetržitých sedm let, má bydliště v cizině, jestliže příslušnému orgánu oznámí svůj úmysl si své občanství podržet.

5. Jde-li o občana smluvního státu, narozeného mimo jeho území, může právo tohoto státu zachování jeho občanství po uplynutí jednoho roku od dosažení zletilosti podmínit tím, že bude mít v té době bydliště na území státu nebo ohlášením u příslušného orgánu.

6. S výjimkou okolností zmíněných v tomto článku osoba nepozbude občanství smluvního státu, stala-li by se v důsledku toho osobou bez státní příslušnosti, i když žádná jiná ustanovení této Úmluvy toto pozbytí výslovně nezakazují.

Článek 8

1. Smluvní stát nezbaví osobu jejího občanství, jestliže by se v důsledku toho stala osobou bez státní příslušnosti.

2. Nehledě na ustanovení odstavce 1 tohoto článku může být osoba občanství smluvního státu zbavena:

- (a) za okolností, za kterých je podle odstavců 4 a 5 článku 7 dovoleno, aby osoba svého občanství pozbyla;
- (b) bylo-li občanství získáno na základě nepravdivých údajů nebo podvodem.

3. Nehledě na ustanovení odstavce 1 tohoto článku si smluvní stát může právo zbavit osobu jejího občanství podržet, jestliže při podpisu, ratifikaci nebo přístupu výslovně uvede, že z jednoho nebo více z dále uvedených důvodů, které v té době jeho vnitrostátní právo jako důvody zná, si toto právo podržuje:

- (a) že v rozporu s věností, kterou je smluvnímu státu povinována, osoba
  - (i) přes výslovný zákaz smluvního státu prokázala nebo prokazovala služby jinému státu nebo od jiného státu přijala nebo přijímala požitky, nebo
  - (ii) chovala se způsobem vážně poškozujícím životní zájmy státu;
- (b) že osoba přísahala nebo formálně slíbila věnost jinému státu nebo jasně prokázala své odhodlání zavrhnout svou věnost smluvnímu státu.

4. Pravomoci zbavovat občanství, kterou odstavec 2 nebo 3 tohoto článku umožňuje, bude smluvní stát využívat pouze na základě zákona, který dotyčnou osobu opravňuje, aby byla řádně slyšena soudem nebo jiným nezávislým orgánem.

Článek 9

Smluvní stát nesmí žádnou osobu nebo skupinu osob zbavit občanství z rasových, etnických, náboženských nebo politických důvodů.

Článek 10

1. Součástí každé smlouvy mezi smluvními státy o převodu území budou ustanovení, která mají zajistit, aby se žádná osoba nestala v důsledku převodu osobou bez státní příslušnosti. Smluvní stát vynaloží veškeré úsilí, aby zajistil, že každá taková smlouva, kterou uzavře se státem, který není stranou této Úmluvy, bude toto ustanovení obsahovat.

2. Při neexistenci takových ustanovení smluvní stát, na který se území převádí nebo který jinak území získává, udělí své občanství osobám, které by se jinak v důsledku převodu nebo získání staly osobami bez státní příslušnosti.

Článek 11

Členské státy podpoří, aby byl v rámci Organizace spojených národů co nejdříve po uložení šesté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu vytvořen orgán, který by osoba, dovolávající se výhod z této Úmluvy, mohla požádat o přešetření svého nároku nebo o jeho postoupení příslušnému orgánu.

Článek 12

1. Pokud jde o smluvní stát, jehož občanství se podle ustanovení odstavce 1 článku 1 nebo podle ustanovení článku 4 této Úmluvy nenabývá ze zákona narozením, použije se ustanovení odstavce 1 článku 1, resp. ustanovení článku 4 na osoby, které se narodily předtím, než tato Úmluva vstoupila v platnost, jakož i na osoby, které se narodily poté.

2. Ustanovení odstavce 4 článku 1 této Úmluvy se použije na osoby, které se narodily předtím, než vstoupila v platnost, jakož i na osoby, které se narodily poté.

3. Ustanovení článku 2 této Úmluvy se použije pouze na nalezence, nalezené na území smluvního státu poté, co pro tento stát tato Úmluva vstoupila v platnost.

Článek 13

Tato Úmluva nebude vykládána tak, že se dotýká jakýchkoli ustanovení pokud jde o omezování počtu osob bez státní příslušnosti účinnějších, která mohou být obsažena v právu kteréhokoli smluvního státu, platném nyní nebo později, nebo která mohou být obsažena v jakékoli jiné úmluvě, smlouvě nebo dohodě mezi dvěma nebo více smluvními státy, platné nyní nebo později.

Článek 14

Jakýkoli spor mezi smluvními státy o výklad nebo použití této Úmluvy, který nelze vyřešit jinak, bude na žádost kterékoli sporné strany postoupen Mezinárodnímu soudnímu dvoru.

Článek 15

1. Tato Úmluva se bude vztahovat na všechna nesamosprávná, poručenská, koloniální a jiná nemetropolitní území, za jejichž mezinárodní styky kterýkoli smluvní stát odpovídá; dotýčný smluvní stát s výhradou ustanovení odstavce 2 tohoto článku označí při podpisu, ratifikaci nebo přístupu jedno nebo více nemetropolitních území, na která se Úmluva bude vztahovat *ipso facto* v důsledku tohoto podpisu, ratifikace nebo přístupu.

2. V každém případě, kdy se pokud jde o občanství nemetropolitní území nepovažuje za součást území metropolitního nebo v každém případě, kdy ústavní zákony nebo praxe smluvního státu nebo

nemetropolitního území vyžadují pro použití Úmluvy na toto území předchozí souhlas nemetropolitního území, se tento smluvní stát vynasnaží získat do dvanácti měsíců poté, co Úmluvu podepsal, souhlas nemetropolitního území; o získání tohoto souhlasu smluvní stát vyrozumí generálního tajemníka Organizace spojených národů. Na jedno či více území, v tomto oznámení uvedená, se Úmluva bude vztahovat ode dne, kdy ho generální tajemník obdržel.

3. Po uplynutí dvanácti měsíců, o kterých se hovoří v odstavci 2 tohoto článku, informují dotyčné smluvní státy generálního tajemníka o výsledcích porad s nemetropolitními územími, za jejichž mezinárodní styky odpovídají a která souhlas s použitím této Úmluvy odepřela.

Článek 16

1. Tato Úmluva bude otevřena k podpisu v sídle Organizace spojených národů od 30. srpna 1961 do 31. května 1962.

2. Tato Úmluva bude otevřena k podpisu jménem:

- (a) kteréhokoli členského státu Organizace spojených národů;
- (b) kteréhokoli jiného státu pozvaného k účasti na Konferenci Organizace spojených národů o budoucím vyloučení nebo snížení případů bezdomovectví;
- (c) kteréhokoli státu, který k podpisu nebo přístupu pozve Valné shromáždění Organizace spojených národů.

3. Tato Úmluva bude ratifikována a ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

4. Tato Úmluva bude otevřena k přístupu států, o kterých se hovoří v odstavci 2 tohoto článku. Přístup se uskuteční uložením listiny o přístupu u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

Článek 17

1. Při podpisu, ratifikaci nebo přístupu může kterýkoli stát učinit výhradu k článkům 11, 14 nebo 15.

2. Žádné jiné výhrady k této Úmluvě se nepřipouštějí.

Článek 18

1. Tato Úmluva vstoupí v platnost dva roky ode dne uložení šesté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

2. Pro každý stát, který tuto Úmluvu ratifikuje nebo k ní přistoupí po uložení šesté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, vstoupí Úmluva v platnost devadesátým dnem ode dne, kdy tento stát uloží svou ratifikační listinu nebo listinu o přístupu, nebo, je-li to později, dnem, kdy tato Úmluva vstoupí v platnost podle ustanovení odstavce 1 tohoto článku.

Článek 19

1. Každý smluvní stát může kdykoli tuto Úmluvu vypovědět písemným oznámením adresovaným generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů. Tato výpověď nabude pro dotyčný členský stát účinnosti rok ode dne, kdy ji generální tajemník obdržel.

2. V případech, kdy se podle ustanovení článku 15 začala tato Úmluva vztahovat na nemetropolitní území smluvního státu, může tento stát se souhlasem dotyčného území generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů oznámit, že ve vztahu k tomuto území tuto Úmluvu vypovídá. Výpověď nabude účinnosti rok ode dne, kdy toto oznámení obdržel generální tajemník, který všechny ostatní smluvní státy vyrozumí o tomto oznámení a o dni, kdy ho obdržel.

Článek 20

1. Generální tajemník Organizace spojených národů oznámí všem členům Organizace spojených národů a nečlenským státům, o nichž se hovoří v článku 16, tyto skutečnosti:

- (a) podpisy, ratifikace a přístupy podle článku 16;
- (b) výhrady podle článku 17;
- (c) den, kdy tato Úmluva vstoupí v platnost podle článku 18;
- (d) výpovědi podle článku 19.

2. Nejpozději po uložení šesté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu upozorní generální tajemník Organizace spojených národů Valné shromáždění na otázku zřízení orgánu, o kterém se hovoří v článku 11 a který má být podle tohoto článku zřízen.

Článek 21

Tuto Úmluvu zaregistruje generální tajemník Organizace spojených národů v den, kdy vstoupí v platnost.

NA DŮKAZ TOHO níže podepsaní zplnomocněnci tuto Úmluvu podepsali.

DÁNO v New Yorku dne třináctého srpna roku tisíc devět set šedesát jedna v jednom vyhotovení, jehož čínský, anglický, francouzský, ruský a španělský text je stejně autentický a které bude uloženo v archivu Organizace spojených národů, a jehož ověřené kopie generální tajemník Organizace spojených národů zašle všem členům Organizace spojených národů a všem nečlenským státům, o kterých se hovoří v článku 16 této Úmluvy. Závěrečný akt konference je otištěn v příloze.

(Poznámka: Závěrečný akt se nepřekládá, jelikož není součástí Úmluvy a Úmluva na něj ve svých ustanoveních ani neodkazuje.)